

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

SMRŽICE (okr. Prostějov)

„Přední u cihelny.“ Sídliště, pohřebiště. Neolit (MMK, JsK), Eneolit (KZP), Pozdní doba římská. Záchraný výzkum.

Koncem měsíce října 1994 byla zahájena 1. stavba Vodovodu Pomoraví na území okresu Prostějov mezi stávajícím vodojemem na kopci Stráž u Smržic a Kostelcem na Hané. První stopy pravěkého a časně historického osídlení byly zachyceny až na druhém km stavby, v poloze Přední u cihelny, severně obce Smržice. Polní trať uvedeného jména je vymezena silnicí ze Smržic směrem na Litovel, přístupovou cestou do bývalé cihelny a od východu mezi, běžící od cihelny ke hřbitovu. Místo nálezu je pak od vesnice vzdáleno 300 m a na mapě 1:10000, list 24-24-02 ho najdeme v okolí bodu určeného souřadnicemi 295 mm od Z s. čáry a 90 mm od J s. čáry. Prokopáno bylo 5 objektů z konce neolitu a počátku eneolitu (MMK/Jsk) a jeden z pozdní doby římské.

Mezi objekty MMK stojí za povšimnutí dva krátké žlaby s hrotitým dnem shodně v hloubce 110 cm. Délka žlabů byla 170 a 200 cm, šířka 55 a 60 cm. Shodně byly orientovány delší osou ve směru S-J. Z nich získaný materiál patří II. stupni MMK.

Jako objekt č. 3 byla prokopána kruhová zásobní jáma s do stran ubíhajícími stěnami a rovným dnem. Značně torzovitý keramický materiál odpovídá morfologicky i provedením fázi MMK IIb, rytou výzdobou na několika střepech však inklinuje ke kultuře jordanovské. Obdoby k materiálu z objektu č. 3 najdeme ve hmotné náplni pozdně lengyelského horizontu Praha - Střešovice. Okraje objektu č. 1, datovaného materiálem do pozdní doby římské, byly zachyceny jen v trase odhumosené plochy. Dno bylo zbrázděno četnými prohlubněmi a laloky po chaotické těžbě hlíny. ●dkrytý půdorys naznačuje, že se jednalo o objekt nepravidelně oválného tvaru. Velká většina nálezů, tvořených keramikou a osteologickým materiálem, se nacházela v horních vrstvách výplně. Vedle keramiky, zastoupené i šedým, na kruhu robeným zbožím, byl nalezen velký, středem zaškracený korál z modrého skla.

Při jižní straně výkopu byly rozptýleny lidské kosti a střepy kultury se zvoncovitými poháry. Jedná se pravděpodobně o zbytek hliníkem narušeného hrobu KZP.

Miroslav Šmid, ÚAPP Brno

Resumé:

Smržice (Bez. Prostějov) „Přední u cihelny“. Siedlung, Gräberfeld. Neolithikum (MBK; Jordanów-Kultur, Glockenbecherkultur, späte Römerzeit. Rettungsgrabung.

VÁVROVICE (okr. Opava)

„Vávrovické pole“. LnK. Povrchové sběry.

Při opakovaném terénním průzkumu situovaném na jižní výběžek kóty 278,5 m západně od obce byla získána kolekce pravěké a středověké keramiky, dále několik kusů štípané industrie. Keramiku lze připsat osídlení lidu kultury s lineární keramikou (mladší stupeň), kultuře kulovitých amfor a lidu popelnicových polí. Ojedinele byla nalezena středověká keramika (okraj hrnce ve tvaru jednoduchého okruží).

Zdeněk Brachtl, OVM Šumperk - pracoviště Jeseník

Resumé:

Vávrovice (Bez. Opava). „Vávrovické pole“. Oberflächensammlungen. LbK, Kultur der kugligen Amphoren, Urnenfelderkultur.

VEVERSKÉ KNÍNICE (okr. Brno-venkov)

"Dlouhé díly". Neolit (LnK, VypK, MMK), mladší a pozdní doba bronzová (BD - HB₃, velatická a podolská fáze kultury středodunajských popelnicových polí), latén (LT B - D?). Sídliště, Povrchový průzkum Okresního muzea Brno-venkov v Předklášteří.

Ačkoliv většina katastru obce zaujímá sídelně neobyčejně výhodnou polohu v jednom z geomorfologických okrsků Boskovické brázdy, Hvozdecké pahorkatině, dosavadní pravěké nálezy z tohoto prostoru byly neobyčejně chudé (souhrn viz Belcredi a kol. 1989, 25, 54, 153). Dosavadní absenci bohatšího pravěkého osídlení mikroregionu částečně vysvětlují nepříliš příznivé pedologické poměry v západní polovině zdejšího průběhu Boskovické brázdy, vyplněné zde méně hodnotnými půdami na permských sedimentech. Pouze v jejím východním okraji, protékaném tokem Veverky, se vyskytují kvalitnější sprašové půdy. Povrchový průzkum dne 4. března 1994 prokázal pravěké osídlení právě v této jihovýchodní části katastru, kde byla velká sídlištní plocha lokalizována v polní trati "Dlouhé díly", asi 2 200 m jihovýchodně kostela sv. Mikuláše ve Veverských Knínicích, na severním svahu údolí potoka Veverky, naproti Podkomorskému mlýnu a hájovně (ZM ČR 1 : 10 000 č. 24-32-22 z r. 1988: plocha vytýčena body, od Z a S okrajové sekční čáry vzdálenými 218 a 38, 223 a 17, 284 a 26, 270 a 40 mm).

V trati "Dlouhé díly" byly již od 30. let tohoto století při polních pracích nalézány kamenné nástroje a byly zde narušovány kulturní vrstvy (viz NZ č. 1 251 z 29. 3. 1960 v Archivu ARÚ AV ČR v Brně; Belcredi a kol. 1989, 54).

Osídlení zde zaujalo k jihu orientovaný mírný svah a náhorní plató rozsáhlé plošiny, od jihu a východu obloukovitě obtékané Veverkou a od severu ohraničené údolím veverskoknínického potoka, pokryté degradovanou černozemí a hnědozemí na spraši, překrývající hnědočervené permské brekcie a slepence východního okraje Boskovické brázdy, v nadmořské výšce 303 - 319 m. Vlastní sídlištní plocha o rozloze přibližně 12 ha, indikovaná i tmavě zbarveným kulturním půdním horizontem a rozvlečenými mazanicovými krami, sleduje v délce asi 600 m a šířce maximálně 210 m vlastní vodoteč, protékající v průměrné vzdálenosti 130 m pod jižním až východním okrajem plochy. Povrchovým sběrem bylo v uvedené poloze sebráno celkem 90 keramických zlomků více pravěkých kultur, 3 kusy kamenné štípané industrie a 2 fragmenty vypálené mazanice. Nejstarší doložené osídlení náleží neolitické kultuře s lineární keramikou, získaný keramický inventář obvyklé typové skladby (celkem 27 kusů, z toho 2 okrajové zdobené a další 2 nezdobené zlomky, 5 zdobených výdutí a jeden plastický výčnělek; globulární tvary, putna) patří zejména starší LnK (I. stupeň moravského dělení - "bahnitý" materiál, organické ostřivo, výzdoba širokými rýhami a nehtovými vrypy), méně pak i střednímu stupni (II. stupeň moravského dělení - plavený bílý materiál, notové značky). Dva zdobené zlomky (z toho jeden okrajový) přísluší vypíchané keramice zřejmě středního stupně, další okrajový fragment pak pravděpodobně moravské malované keramice. Neolitickým kulturám lokality lze přiřadit i 3 kusy štípané kamenné industrie, z toho jednu srpovou čepelku. Velmi intenzivní bylo osazení plochy kulturou středodunajských popelnicových polí mladší a pozdní doby bronzové, ve větším množství sebraných keramických zlomků (47 kusů, z toho 18 okrajových a 5 s výzdobou) se vyskytují keramické tvary velatické i podolské fáze kultury (kónické mísy, mísy se zataženým